

HESJING AV TORVSTRØ VED TORVSTRØFABRIKKER

Av ing. A. Ordning.

Værguderne har i de siste år vært torvstrøfabrikkene ugunstig stemt og problemet tørkning av strøtorven er derfor kommet mere i forgrunnen enn noengang før.

Nedskriveren herav har nu i en årrekke prøvet hesjing av torvstrø og skal her meddele en del av mine erfaringer med denne tørkemetode. Fordelene ved hesjing er:

1. Tørkesæsonen for torven forlenges med flere uker vår og høst.
2. Denne metode blir den billigste av de nu anvendte.
3. Torvstrøproduksjonen kan foregå mere kontinuerlig og med mindre arbeidsstyrke enn man må anvende ved de andre tørkemetoder.
4. I særlig våte sommere kan man opnå en noenlunde tilfredsstillende produksjon, mens de andre metoder kun har gitt en minimal torvhøst.
5. Torvstrøspillet blir meget mindre enn ved krakning og andre tørkemåter.

Å hesje torvstø har vært brukt ved småanlegg, like lenge som torvstrø har eksistert som strømiddel her i landet, men det er bare i Trøndelag, hvor denne tørkemetode er blitt anvendt ved fabrikkene, hvor det dreier sig om større kvanta.

Til de små anlegg, til eks. mindre andelslag, er det temmelig likegyldig hvilken hesjetype man velger, materialanskaffelsen blir i almin-

delighet her overkommelig. Man skal dog huske, at torven tørker hurtigere på raier enn på bord eller bakhun.

Anderledes stiller saken sig for de større anlegg, hvor det dreier sig om flere km. hesjer. Her spiller prisen og transporten av materialerne en stor rolle. Å anvende bord, bakhun eller raier til slike hesjelengder vil falde for kostbart. Man er dessuten lett utsatt for at træmaterialerne forsvinner fra myren.

Den hesjetype jeg er blitt stående ved efter å ha prøvet forskjellige, er den av landbruksdirektør Bjanes konstruerte trådhesje fig. 1 med en del endringer. Beskrivelse av denne hesje er inntatt i Det Norske Myrselskaps meddelelser, årgang 1904, hefte 4. Anleggsomkostningerne beløper sig til kr. 0,80 til kr. 1,20 pr. m.

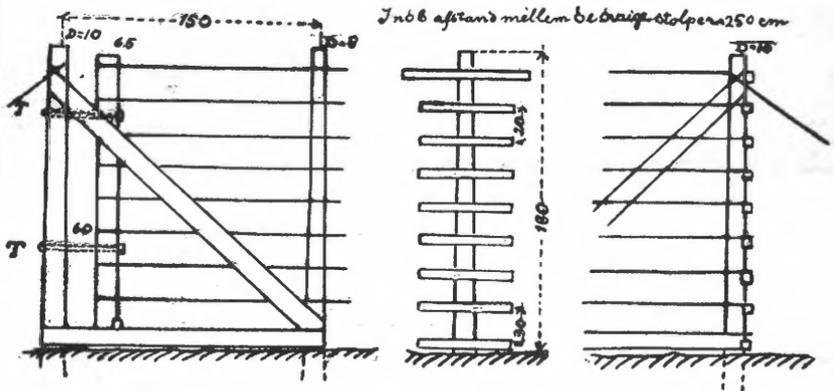

Fig. 1.

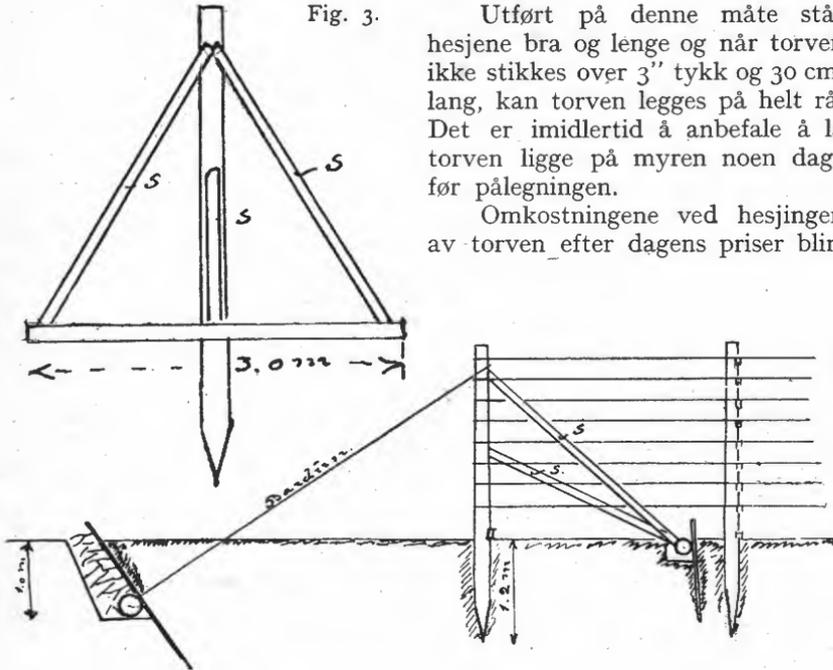
Vanskelighetene ved denne hesjetype er å få tilstrekkelig solide fester for avstivningen av endestolpene. De på tegningen fig. 1 viste skråstrevere a—a virker fra stolpe til stolpe. Når myrlaget av bardunstrekket sammenpresses virker skråstreverne slik, at stolpene legger sig over i hesjens lengderetning og må rettes op igjen. Istedetfor streverne a—a bør endestolpen avstives med skråstreverne anbragt mot en stokkende av ca. 3 m. lengde og lagt i myren ca. 0,3 m. dypt og med bakhun eller bordender for å støtte festet i myren. (Fig. 2). Endestolpene hindres da både i glidning og brekning ved bardunstrekket, likesom de får en god støtte i sideretningen. Trådstrekkboltene T—T på fig. 1 har vist sig overflødig. Når trådene skal strammes løsner man disse av tvertrærne og strammer dem for hånd. Fig. 2.

For å undgå at sidestolperne gir sig over i sideretningen anbringes på hveranden eller tredje stolpe, alt ettersom myren er fast eller løs, stivere som vist på fig. 3. Disse stivere gjøres best av hårde granraier eller staurer og behøver ikke å være særlig grove.

Fig. 3.

Utført på denne måte står hesjene bra og lenge og når torven ikke stikkes over 3" tykk og 30 cm. lang, kan torven legges på helt rå. Det er imidlertid å anbefale å la torven ligge på myren noen dage før pålegningen.

Omkostningene ved hesjingen av torven efter dagens priser blir:

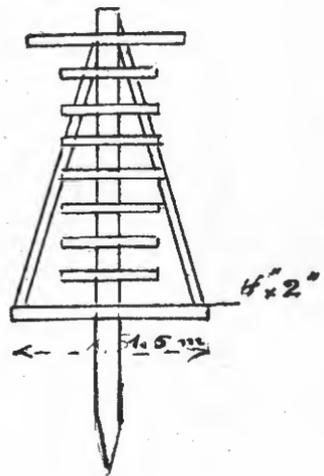

Amortisasjon av hesjen	Kr. 0,07
Stikning av torven	» 0,37 pr. m ³
Oplegning på hesje	» 0,12 pr. m ³
Torven koster tørket på hesjen	» 0,54 pr. m ³

Arbeidsomkostningene ved krakning, kuvning og innlegning i hus:

Stikning	Kr. 0,37
Krakning	» 0,08
Kuvning	» 0,12
Innlegning i hus eller stak	» 0,15
	» 0,72 pr. m ³

Det viser sig altså at tørkningsomkostningene ved den alm. brukte metode, krakning og kuvning, blir 18 øre høiere pr. m³ enn tørkning ved hesjing. Her er ikke tatt hensyn til det større spill ved krakningen. Dette kan ofte gå op i 10 til 20% og heller ikke amortisasjon av skur eller stakketekning.

Enhver torvstrøfabrikant vet av erfaring at torv, der blir «liggende over» i krakk eller kuver er en meget ubekvem materie å ta igjen om våren. Spillet vil i almindelighet bli uforholdsmessig stort.

Dette undgår man ved å hesje torven. Om torv blir liggende over på hesjene tørkes den uten spill, så snart vårsolen kommer.

Hesjen er en god hjelper til å få torvstrøproduksjonen op og vil forhåpentlig få større anvendelse også ved fabrikkene enn nu har vært tilfelle.

MYRGRØFTNING

For noen år siden bragte en norsk fabrikk drænsrør av træ på markedet.

I «Mitteilungen des Vereins zur Förderung der moorkultur im Deutschen Reiche» står en artikkel av Diplom-Landwirt Köster-Havelberg om anvendelsen av disse trædrænsrør i myr. Da vi mener emnet stadig er aktuelt inntar vi utdrag av artikkelen i oversettelse:

«Så lenge myrkultur drives, så lenge har man også bruk for en effektiv myrdrænering. I lengere tid har man ved myrdrænering måttet hjelpe sig med faskiner og raier. Åpne torvgrøfter og primitive dræneringsmetoder har som bekjent mangler av forskjellig art, man hadde ikke midler til å skaffe noen bedre drænrør for myrene.

Nu har myren som bekjent en rekke særegne egenskaper, som fordrer ganske andre dræneringsmetoder enn den man bruker på fastmark.

Almindelig drænrør av teglsten er ofte i myrene utsatt for forslamning og forskyvning av rørene, så at drænvirkningen tross forholdsregler mot ovennevnte ulemper for det meste ophører. Bare på grunne myrstrekninger, hvor rørene blir lagt i fastmarkgrund gir drænering med teclrør gode resultater.

Formrør av torvstykker har bare i enkelte tilfelle vist sig brukbare. De holder kun for en kortere tid. Det siste gjelder også for legter, raier og faskindrænering.

Efter å ha gjort disse erfaringer begynte man allerede før krigen å anvende trætrakter. Man vet at træ holder sig meget lenge i myr. Funn av årtusengamle kanoer og skibe i myren danner et slående bevis for myrvannets konserverende evne.

Meget anvendt blev derefter den Beutzsch'ske trætraktldrænering, bestående av fire furubord kvadratisk sammenspikret. Disse trætrakter holder heller ikke. Spikerne ruster meget snart i myrvannet og bordene faller sammen.

For å avhjelpe ulempene ved anvendelse av spiker, gikk man over til å bruke træagler. Dette fordyret imidlertid traktene betydelig og ga meget arbeide. Heller ikke er styrken mot synkning og forskyvninger tilstrekkelig, så det kan være et spørsmål om varigheten også av disse drænrakter.